

GHANA'DAN ALTIN İHRACATINA İLİŞKİN BİLGİ NOTU

Altın madenciliği, Gana ekonomisinin temel taşlarından biri olup ülke döviz gelirlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle altın alımı, satımı ve ihracatına ilişkin süreçler, Gana makamlarınca sıkı şekilde düzenlenmektedir. 2025 yılı itibarıyla yürürlüğe giren yeni yasal çerçeve, sektörde köklü değişiklikler meydana getirmiştir.

Önceki Uygulamalar

2025 yılına kadar Gana'da altın ticareti ve ihracatı, büyük ölçüde Precious Minerals Marketing Company (PMMC) tarafından denetlenmekteydi. Altın alım-satımı yapmak isteyen birey veya şirketler, PMMC lisansı ile faaliyet gösterebiliyor; bazı durumlarda yabancıların yerel ortaklar aracılığıyla altın temin etmesi mümkün olabiliyordu.

Bu dönemde bazı esneklikler ve denetim eksiklikleri, izinsiz ihracatlar ve kayıt dışı işlemler nedeniyle ciddi ekonomik kayıplara ve mevzuat boşluklarına yol açmıştır.

Yeni Düzenlemeler: GoldBod Yasası

Gana Hükûmeti, bu sorunların önüne geçmek amacıyla 2025 yılı başında “Gold Board Act, 2025 (Act 1140)” adlı düzenlemeyi yürürlüğe koymuştur. Söz konusu yasa ile birlikte “Ghana Gold Board” (GoldBod) adı altında yeni bir düzenleyici otorite tesis edilmiştir.

Bu kapsamda:

- GoldBod, küçük ölçekli madencilikten elde edilen altının alımı, denetlenmesi ve ihracatı konusunda **tek yetkili kamu kurumu** haline getirilmiştir.
- 1 Mayıs 2025 tarihi itibarıyla **yabancı kişi ve şirketlerin** küçük ölçekli altın üreticilerinden doğrudan alım yapması **yasaklanmıştır**.
- Daha önce PMMC'den alınan lisanslar **geçersiz kılınmış**, bu alanda faaliyette bulunmak isteyen tüm aktörlerin GoldBod'a yeniden başvurması zorunlu hale getirilmiştir.

Sürece İlişkin Bilgiler

Yeni yasal düzene göre Gana'dan altın çıkarmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler aşağıdaki aşamaları takip etmekle yükümlüdür:

- Yetkili lisans temini:** Altın alım, depolama, analiz, taşıma veya ihracat gibi faaliyetler için GoldBod'dan uygun faaliyet lisanslarının alınması zorunludur.
- Yetkili satıcılarla çalışma şartı:** Altın ancak GoldBod tarafından lisanslı toplayıcı, alıcı veya rafinerilerden temin edilebilir.
- Analiz ve mühür süreci:** İhracata konu altınlar, yüklemeye önce PMMC veya GoldBod laboratuvarlarında analiz edilerek resmi tartım ve değer tespiti yapılır. Bu işlem neticesinde düzenlenen analiz raporu, Gümrük İdaresi, Bank of Ghana ve Minerals Commission'a iletilir.

- **Gümrük ve çıkış prosedürü:** Altının ülkeden çıkarılabilmesi için analiz raporu, lisans belgeleri ve gümrük beyannamesi eksiksiz şekilde ibraz edilmelidir. Gümrük onayı ve resmi mühür olmaksızın ihracata kesinlikle izin verilmez.

LISANSSIZ ALTIN ALIMI VEYA İHRACATI, 5 İLA 10 YIL ARASINDA HAPIS CEZASI VE/VEYA YÜKSEK MEBLAĞLI PARA CEZALARI İLE CEZALANDIRILMAKTADIR. İHLAL DURUMLARINDA GOLDBOD, İLGİLİ LISANSLARI ASKIYA ALMA VEYA İPTAL ETME YETKİSİNE SAHIPTIR. ALTININ ETİK, YASAL VE İZLENEBİLİR KAYNAKLARDAN TEMİN EDİLMESİ GEREKTİĞİ İÇİN, “RESPONSIBLE SOURCING” İLKESİNE UYULMASI ZORUNLUDUR.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Bireysel girişimcilerin ve yabancıların doğrudan üreticilerden altın alması veya piyasadan altın toplaması artık yasaktır.
- Gümrük mühürü, analiz raporu ve resmi lisans belgeleri olmadan altın çıkarılması yasa dışıdır.
- Lisans temini, analiz ve ihracat bildirim süreçleri belirli süreler gerektirmektedir. İşlem planlamaları bu takvime göre yapılmalıdır.
- Yatırımcıların veya alıcıların, yalnızca GoldBod veritabanında kayıtlı firmalarla çalışması gerekmektedir.
- Ödemeler, genellikle yerel para birimi olan Ghana Cedi (GHS) ile yapılmakta; uluslararası işlemlerde Bank of Ghana kontrolü gerekmektedir.Ç

Gana’dan altın temin etmek ve ihracatını gerçekleştirmek isteyen kişi veya kurumlar için yeni düzenlemeler, süreci daha kontrollü ve güvenli hâle getirmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu durum aynı zamanda **lisanssız, belgesiz veya doğrudan piyasa temelli faaliyetleri tamamen yasaklamış**, süreci yalnızca yetkili kurum ve kişiler aracılığıyla yürütülebilir kılmıştır.

İlgililerin, GoldBod’un güncel rehberleri ve yasal mevzuatına uygun şekilde hareket etmeleri, hem yasal sorumluluklar açısından hem de ticari sürdürülebilirlik bakımından büyük önem arz etmektedir.